

TRÜKITÖÖLINE

EESTI TRÜKITÖÖLISTE LIIDU HA'ALEKANDJA

NR. 6

AUGUST 1938

5. AASTAKÄIK

Eesti ametiühingulise liikumise arengust

Eesti ametiühinguline liikumine hakkas hoogsalt arenema 1934.—1935. aastate vältel, näidates järjekindlat liikmete tõusu ametiühinguis. Seda tuleb panna majandusliku elavnemise, aga ka ametiühingute aktiivsuse kasvu arvele. Nii näitavad andmed, et 1935. aastal Eestimaa Töölisühingute Keskliitu kuuluvate organisatsioonide liikmete arv oli üle 7000-de, 1936. aasta lõpul oli see arv juba 10.000 *) ümber ja 1937. aasta lõpul küündis 12.000-ni. Järelikult pole vahepeal toimunud sündmused suutnud mõjutada ametiühingulise liikumise kasvu ja seda tuleb pidada väga tähtsaks võiduks töölislile.

Vaadeldes üksikuid tööharusid 1936. ja 1937. aasta andmeil võime püsivat tõusu märgata järgmiste ala ametiühingutes (jätame vähematähtsused tööharud välja):

	1936	1937
Raudteelased	600	800
Meremehed	1000	1100
Autojuhid	600	1500
Trükitoölised	680	822
Metallistid	100	500

Raudteelaste organiseerimisel on võetud Eesti Raudteelaste Ühing, kuna teised organisatsioonid vähemaarvulistena pole siin loetletud. Eriti tugev kasv ilmneb autojuhtide organisatsioonis ja tuleb loota, et selline suurenenud tõus ei avalda tagasilangemise tendentsi.

Seevastu näeme vastupidist pilti mõningate ametiühingute juures:

	1936	1937
Ehitustöölised	700	450
Tekstiiltöölised	2500	1200
Kaevandustöölised	1400	250
Pärnu ühing	1000	400

Mispärast on nende ühingute liikmete laegus suur, pole võimalik kindlaks määrata. Ühingute juhtivate inimeste suust kuulub sel alal puhttöoharulisi süüdistusi.

Ehitustöölised põhjendavad sellist kõikumist ehitustöö hooajalise iseloomuga, mis paiskab ühingu liikmed laiali ja võimaldab edukat organiseerimist korraldada vaid talvekuudel. Kahtlemata on siin puuduseks vaid see tõsiasi, et liikmeskond pole seotud ametiühingulise traditsiooniga ja ühingul endal pole mitte arendatud välja küllaldane usaldusmeeste võrk, mis looks ametiühinguga enam-vähem korraliku sideme. Liikmete ja ametiühingu juhtijaskonna vaheline nõrk side peletab paljudki inimesed eemale ja teeb neid lohakaks organisatsiooni vastu.

Tekstiiltöölised peavad raskuseks rohke naistööliste kaadri olemasolu, kuna naistööliste organiseerimine sünnitab eriti raskusi. Samal ajal peame silmas, et ameti oli ühingul võimalus organiseerida omal ajal ligi 3500 liiget ja praegugi on Sindi osakonnal 600 liikme ümber. See tõendab vaid seda, et ka mujal oleks võimalik hoida liikmeid alal, kui selleks oleks tehtud küllalt tõhusat tööd — usaldusmeeste võrk ja tihe side töötajate ja ühingu vahel.

Kaevandustöölise liikmeskonna languse põhjuseks loetakse 1936. aasta kaevandustöölise streigi nurjumist (õieti keeldu) ja kohapealse tööandjas-

NUMBRI SISUS:

Eesti ametiühingulise liikumise arengust / Trükitoode minimaaltarifid / Trükitoöstuse palga- ja töötingimuste korraldamine / Kas organiseerumisest on mingit kasu? / Üleriigilise ulatusega töötingimuste korraldamisest / Statistilisi andmeid trükitoöstusest / Ametiühingute riiklik ümberkorraldamine / Meie organisatsioonidest / Ääremärkused / Teised ametiühingud / Tehnilised uudised / Välismaine ringvaade / Kirjut maailmast

*) Kõik arvud on umbkaudsed ja ümardatud.

konna terrorit ühingu tegelaste vastu. Kaezurid pole enam julgenud kuuluda ühingusse, kuigi veelgi on neid jäänud alale.

Pärnu ühingu — kui suurima Pärnu tööliste kes- kuse — liikmeskonna kõikumine on ilmnunud pea- aegu kõigil aastail. Liikmete arv tõuseb ühel aastal, et järgmisel aastal uuesti vajuda allapoole. Seda tingib just Pärnu kui kõiki töölisi igast töö- harust haarava ühingu struktuur — mõni aktiivne sündmus seob liikmeid, et siis pinge lange- misel uuesti tagasi langeda organiseerimatusse ole- kusse. See ei kehti kõigi Pärnu organisatsioonide kohta. Tarvitseb vaid vaadelda iseseisvat sadama- töölaliste ühingut, kus liikmeskond aastate jooksul on stabiilne.

Seepärast on tuleviku tõsiseks ülesandeks ka need harud viia vajalisele kõrgusele. Tuleb arves- tada, et tekstiiltöölised 10.000 töötajajaga ja kae- zurid 5000 töötajajaga moodustavad tervelt 25% kogu tööstustöolisist ja nende organisatsioonid ise

on liig väikesed, võrreldes olemasoleva tagamaaga. Eriti tuleb siin silmas pidades, et majanduslik elav- nemine hakkab mööduma ja sel ajal on raske liig püüesida organiseerumatuile ja värvata neid liikmeks, kes kord organisatsioonis olid, kuid kao- tasid ühinguga sideme.

Kui sellest hoolimata on teised ametiühingud oma liikmeskonna arvu tõstnud, siis näitab see vaid tõsiasja, et eeldused organiseerimiseks valit- sevad ka ülaltoodud tööstusharudes, kui aga lei- dub vajalisi funktsionääre ja töötatelsi isikuid.

Üldsummaliselt aga moodustavad kõik eesti ametiühingud siiski veel väikese protsendi kogu tööstustöölise peres (55.000), näidates vaid seda, et ainult iga viies tööline on organiseeritud. Suu- remat organiseeritute protsenti vastaval kutsealal näitavad vaid mõned vähemad ametiühingud, nagu kullasepad, pottsepad jne. Suuremaid võiks siin mainida autojuhte ja trükitöölisi. Trükitöölised moo- dustavad kogu polügraafiatööstusest umbes 70%.

Trükitööde minimaaltariifid

TEATAVASTI Eesti Trükitöölise Liidu aktsioo- niga koos üleriigiliste minimaalpalkade ja töötin- gimuste kindlaksmääramiseks on eesti trükitööstu- rid oma ringides algatanud trükitööde minimaal- tariifide kehtimapanemist. Kuni 250-kroonilised trü- kitööhinnad hakkavad kehtima 1. oktoobril 1938, kuna üle selle trükitööde hinnad hakkasid keht- ima juba enne 1. juulit 1938.

Meid peaksid huvitama seisukohad minimaal- trükitööde hindades ka välismaa trükitöölise lii- kumises. Siinjuures kasutame Tšehhoslovakkia trü- kitöölise liikumise juhtivama mehe Venzel Neme- ceki selgitust:

— Ettevõtjad püüavad vältida trükitööde tarii- fide allaminekut. Selleks tahavad nad sisse seada minimaaltrükitööde tariifid. Neid ettevõtjaid, kes ei alistu kehtivale tariifidele, tuleb karistada. Tead- likud ettevõtjad näevad, et senine hindade anarhia ja paigaltammumine ei pea paika, ja kui käi- tist tahetakse hoida kindlana ja soliidseks, siis tuleks luua kord ka trükitööde tariifides.

Tööliskonnal ei saa olla mingit vastuseisu sel- lele korraldusele, kuna hindade ebastabiilsus mõ- jub raskelt tööliste töö- ja palgatingimustele. Siiski, ei saa hästi ette kujutada sellist hindade regu- leerimist ühe tööstusala piires. Oleks kartä, et valitsus toodangu kaitseks seaks sisse hindade monopoli ja seega tõstaks üldiselt kõikide kaupade hindu, seega ka elukallidust. See hädaoht on ole- mas, ja seepärast, kui valitsus asuks sellele teele, siis peaks siin kindlustatama ka kaubatarvitajate

huvid. Meie arvates oleks selleks kindlustuseks töövõtjate esindaja osavõtt sellekohastest komisjo- nist, kus tehakse kalkulatsioon minimaaltariifide kehtimapanekuks. Ei oleks võimalik sellised hin- damääramised jätta ainuüksi tööandjate hoole. Töölise esindaja osavõtt kindlustaks seda, et mini- maalhinnad osutuksid parajaks ega mõjuks kah- justavalt ostujõule. Kui aga sellisest komisjonist tööliste esindaja puudub, siis tekib kartus kartel- lide loomise eest. Mida tähendab kartell — seda oleme küllalt tundma õppinud omal nahal. See- pärasit oleks kindlasti vajaline, et minimaaltarii- fide väljatöötamisest võtaks osa ka tööliste esi- ndaja.

Kui aga pannakse kehtima tööde minimaal- tariifid, siis on see võimalik vaid siis, kui selleks on olemas vastav alus. Aluse moodustab korralik kollektiivleping töövõtjatega. Valitsus ei tohi kui- dagi lubada kehtima panna minimaaltariife neil tööaladel, kus puuduvad seni kollektiivlepingud. Kollektiivlepingud peavad haarama kogu tööstu- ala, kusjuures valitsusel jääks õigus kollektiiv- lepingut siduvaks tunnistada ka nende kätiste kohta, kus see veel puudub, arvestades sealjuures teatavat protsenti.

Tellige ja levitage

„TRÜKITÖÖLIST“

Trükitööstuse palga- ja töötingimuste korraldamine

Teatavasti kehtsid ligi aasta aega läbirääkimised Eesti Trükitöölaliste Liidu ja Eesti Trükitöösturite Ühingu vahel palkade alammäärade ja töötingimuste kehtimapanemiseks üle Eesti. Sel puhul oleksid ühtlustatud teatud tasemele nende trükikodade tööliste palgad ja töötingimused, millised seni asusid liig madalal tasemel. Läbirääkimised olid asjalikud ja põhimõtteliselt jõuti peagi üksmeelsetele seisukohtadele. Trükitöösturid pidasid sellist ülemaalist korraldamist kasulikuks trükitööstusele, trükitöölisile andis selline korraldus võimaluse asuda realsema palga- ja töötingimuste parandamise tööle. Läbirääkimiste tulemusena jõuti kindlaks määrata ka enamvähem vajalised normid, millised siis oleks kehtima pandud 1. juulist s. a. Paralleelselt sellega töösturid omalt poolt töötasid välja ja panid kehtima ühtlustatud trükitoode tariifid. Kuigi kokkuleppele pole vormiliselt alla kirjutatud, oli trükitöösturite ühing saanud sellekohased vastuvõtmise instruksioonid trükikodadele.

Olgu siin märgitud, et Eesti Trükitöösturite Ühing ei haara kõiki trükikodasid enda liikmeks, eriti Tartu trükikojad, millised on organiseeritud Tartu Trükitöösturite Ühinguusse. Samuti eksisteerib veel väike trükikodade ühing — Eesti Trüki- ja tema sugulustöösturite ühing. Seepärast pole Eesti Trükitöösturite Ühingu seisukoht olnud ka obligatoorne kõikidele trükikodadele.

Nagu nüüd, pärast 1. juulit, näha, pole kõik trükikojad talitanud kokkuleppe vaimu kohaselt. Veel on hulk trükikodasid, nii Tallinnas kui ka provintsis, kes pole hakanud talitama kokkuleppes ettenähtud normide alusel. Eriti võime seda pilti näha Narvas, Kuressaares jm. Selline ebadistsipliin on toonud segaduse üldisse süsteemi ja teinud rahuks neis trükikodades töötavad töölised.

Tööstuslik areng nõuab siiski distsipliini, eriti veel, kui see on hädasti vajaline trükitööstuse tulevikule. Seepärast peab otsima teid sellise väärnähutuse kaotamiseks ja sundida ka tõrkujad trükikojad üldiste normide alla. Selleks on mitmesuguseid teid olemas ja kahtlemata püüavad asjaomased organisatsioonid neid kasutada. Trükitöölisete seisukohast meie ei või jääda siin külmaks pealtvaatajaks, vaid arendame oma aktsiooni igal juhul soovitava tulemuseni. Igal juhul, tõrkujad trükikojad peaksid arvestama vajalist ümberkorraldust ja soovivat oleks, kui nad teeksid seda ilma meeletamata.

Millised miinimumid on ette nähtud kokkuleppe kavas? Olgu siin veel kord meeletuletatud sellekohased alused:

1) Üle maa pannakse kehtima palgaalammäärad, jagades riigi kolme rajooni. Teise rajooni palgaalammäärad on 1 kroon ja kolmanda rajooni palgaalammäärad kaks krooni madalamad kui esimeses rajoonis.

2) Esimeses rajooni kuulub Tallinn ja Nõmme, teise — Tartu, Pärnu, Haapsalu, Võru, Viljandi, Rakvere ja Narva, kolmandasse ülejäänud kohad.

3) Esimeses rajoonis on palgaalammäärad: masinaladujad, lito- ja tsinkograafid — 20 krooni nädalas; trükkijad, ladujad, köitjad — 18 krooni nädalas; meesabitöölised — 15 krooni nädalas; pealepanijad — 13 krooni nädalas; naisabitöölised — 11 krooni nädalas.

4) Töölise palkamine sünnib nädalapalga alusel.

5) Puhkust antakse 1 aasta teeninule — 7 päeva, 1,5 aastat — 10 päeva, 3 aastat — 14 päeva.

Need on olulised alused kokkuleppes, kuna teiste loetlemine jääb kokkuleppe vormi allakirjutamiseni. Igal juhul on kokkuleppes ette nähtud, et neis trükikodades, kus kehtivad paremad töö- ja palgatingimused, neid ei alandata kokkuleppe normideni. Nagu ülaltoodust näeme, ei peaks trükikodadele sünnitama mingit raskust sellised normid tunnistada vastuvõetavaks, mida enamik ka on teinud.

Rootsi trükitöölised streigis

11. juulil algas Rootsis trükitöölise streik, millest võtab osa 4500 trükitöölise, 4000 köitjat ja 1500 litograafi. Eellugu streigi puhkemiseks on järgmine: riigi poolt soovitatud vahetalitus mõlema poole kokkuleppimiseks jäi tagajärjeta. Tööandjad pakkusid 8 protsenti palgakõrgendust, töölised nõudsid 12%. Tööandjad tahtsid palgad jagada 8 klassi, vastavalt maa elukalliduse rajoonidele, töölised nõustusid viie klassiga. Riigi poolt oli seadusandlikul teel kehtima pandud puhkeaja seadus, mida tööandjad tahtsid tunnistada kehtivaks ka trükitööstuses. Trükitöölisel oli juba enne selle seaduse kehtimist paremad tingimused puhkeaja küsimuses, mispärast nad ei nõustunud sellise halvendamisega ja nõudsid endise taseme allesjätmist. Kuna kokkulepet ei saadud, siis alustati võitlust streigi kaudu. Käesolev võitlus puudutab vaid raamatutrüki alal töötavaid kätisi, kuna ajalehtede trükikojad on töölise tingimused vastu võtnud. Töölised loodavad oma nõudmised läbi suruda, kuna seljataga seisavad tugevad organisatsioonid, samuti ka laialdased kapitalid streikijate toetamiseks ja töötuur hea konjunktuur.

Kas organiseerumisest on mingit kasu?

KAS on organiseerumisest mingit kasu? — seda küsitakse nii palju kordi, et see küsimus vaevalt kellegi huvi paelub. Siiski, niikaua kui iga tööline pole oma ametiühingu liige, peame ütleva: tööliskond on ise enda vaenlane. Seda vaenlast nimetatakse organiseerumatuks, enese- ja ühiskondliku tunde puuduseks ja üksikõikne olekus oma asja vastu.

Nad kaebavad, nutavad ja kannatavad sealjuures iga andluse, ilma et otsustaksid liituda ja eneseteadvusele jõuda ning seekaudu püüda oma olukorda parandada. Mis oleks, kui ka needki vähesed ametiühingud laseksid end likvideerida? Siis oleks kohal täieline demoraliseeritud olek. Inimesed vaid tunnevad huvi töölejäamisest. Iga teine küsimus jäetakse tagaplaanile. Paljudki jätavad kõikide asjade korraldamise organisatsioonide juhatuste hooleks, ilma et nad enesele mingit riski kaela võtaksid. Kui aga organisatsioon siiski ei suuda midagi korraldada, siis löövad rinna ette ja lausuvad: milleks edasi maksta liikmemaksu.

On ometi selge, et ametiühing pole mingi koha garanteerija, vaid tööliste abinõu oma olukorda ühisel jõul kindlustada ja parandada. Ametiühingud on ehitatud vastastikku abistamise põhimõtte alusel. Nende kasulikkust saab näidata mitte mingi põhimõttelise seisukohaga, vaid terve rea praktiliste tulemustega.

Kui mõni võtaks vaevaks ja hakkaks võrdlema mitmesuguste maade aruandeid organisatsioonilise jõu ja palga ning töötingimuste rubriikides, siis kahtlemata satuks talle silmade ette üllatav suhe organiseeritud jõu ja tööliste olukorra vahel. Tema jaoks oleks selgeks, et paremad palgad ja paremad töötingimused kehtivad vaid neis maades, kus on tööliskond paremini organiseeritud. Ja see on üldlauseks, mis kehtib ka meie maa kohta. Aga mitte üksi sellest seisukohast ei tule hinnata organisatsiooni tähtsust, vaid ka vastastikku toetamise süsteemi väljaarendamisest, nagu seda kõige ilmekamalt näitab trükitööliste abistamise süsteem. Ka see abi tõendab organisatsiooni suurt tarvidust, kui üldises tööstuspildis ehk organisatsiooni töötulemused pole veel annud suuremaid paremusi.

Töölise elu on pidev teadmatus. Raske töö ja ebaterve tööruum võib saada töölise tervisele kahjulikuks, ruineerides teda enneaeegselt. Igal laupäeval võib tööline saada lahti kas tööpuuduse või muul põhjusel. Kõige selle üle peab tööline

järele mõtlema, et ennast kaitsta võimaliku viletsuse eest. Seepärast ongi vaja abistamise süsteemi — abistamise süsteem on tekkinud ajalooliselt põhjendatuna ning taotleb neid ülesandeid, mis temalt loodetakse, nimelt kindlustust viletsate päevade vastu.

Kui lehitseme meie aruandeid aastate kaupa, siis võib märgata, kui võrd suured summad oleme meie tagasi maksnud liikmeile selliste viletsate päevade kaotamiseks. Ja sel alal oleme eduga suutnud täita oma ajaloolisi kohustusi töölisklassi suhtes. Ei ole mitte vale, kui laekunud liikmemaksudest oleme meie tagasi maksnud liikmeile umbes 70%. Kuna meie tulud üle maa 15 aasta jooksul on umbes 250.000 krooni, siis seega on läinud tagasi liikmeile umbes 180—190.000 krooni. Selle summa võrra on trükitööliste olukorda parandatud, ja seda täieliselt liikmete vastastikuse abistamise põhimõtete alusel.

Kas võib veel küsida — ons organiseerumisest mingit kasu? Ülaltoodut arvesse võttes ei võiks siin kellegi kahtlust tekkida, selleks on küllalt materjali tõenduseks, teisest küljest peaks iga tööline teadma, kui võrd moraalselt mõjub organisatsiooni olemasolu. Aga kui see nii on, siis peaks ka senini eemalseisjale olema küllalt selge, mis tähtsus on organiseerumisel, ja ta peaks asuma organisatsiooni ridadesse.

Rassiteooria — puha loba

Augustikuu algul peeti Kopenhaagenis ülemaailmne antropoloogide kongress, millest võttis osa ligi 800 antropoloogi paljudest maadest. Kongressil kerkis üles küsimus tänapäeva akutele teema üle: kas on olemas rassi mõiste. Küsimus on seepärast tähtis, et mõned maad — nagu Saksamaa ja Itaalia — on võtnud rassiteooria üheks nurgakiviks riikliku süsteemi põhendamiseks.

Rootsi teadlane Nordenstreng refereeris selle üle ja jõudis otsusele: pole olemas rassi küsimust teaduslikust küljest vaadates. See on puha loba.

Selline resolootne seisukoht ärritas saksa teadusemehi, kuid neil polnud sellele väitele midagi vastu tuua. Kongress otsustas seepärast loobuda rassi sõna kasutamisest edaspidises töös, kui mitte-teaduslikust, vaid vabaluulelisest sõnast.

Isegi juudid pole mitte rass, vaid segu 15 rahvusest — väideti kongressil.

Üleriigilise ulatusega töötingimuste korraldamisest

TÖÖLISKODA on saanud ametiühingule seisukoha võtmiseks kehtiva Töötülide Lahendamise Seaduse täiendusetepanekud. Need ettepanekud taotlevad komisjoni õiguse laiendamist — panna kehtima saavutatud töö- ja palgatingimused mitte üksi tüli all oleva käitise kohta, vaid ka üleriigiliselt või riigi teatud osas vastavas tööstusharus või vastaval kutsealal (§ 14⁵).

*

Vaatleme küsimust põhimõttelisest seisukohast: kas komisjon võib või mitte lahendada töö- ja kapitalivahelisi konflikte tugeses oma sündotsuse õigusele. Oleme kogu aeg olnud arvamisel ja püsimise senigi — selle õiguse omamine eeldab täiesti erapooletut ja nii töövõtjate kui tööandjate olukorda objektiivselt hindavat komisjoni koosseisu. Seda on võimatu saavutada juba puhtteoreetiliselt — nii kapitali kui töö erinevad huvid ei anna selleks mahti. Kui enne komisjonis lahendati tülid, siis ikkagi kapitali kasude seisukohalt ja töövõtjate reaalse jõu survel. Iseküsimus — kas need kasud kui ka surve alati toodi kaalule, kuid nad moodustasid läbirääkimiste tagapõhja. Komisjoni esile kerkimine aitas vaid retušeerida seda tagapõhja, samal ajal keeldes töövõtjail toetuda oma reaalsele survele. Kuid komisjon on tehtud seaduseks ja seepärast tuleb tema olemasolu arvestada. Eitades komisjoni avalike konfliktide puhul, võib see tuua kaasa karistuse.

Seepärast ei saa me enam praktilises elus minna mööda komisjonist, vaid peame sellele kohandama oma tegevust, tunnustades tema õigust, lahendada töö ja kapitalivahelisi tüliküsimusi. Seda on komisjon täninigi teinud.

*

Tunnustades viimast tõsiasja, peame siin asuma teede otsimisele, mis selle komisjoni tegevusele annaksid rohkem praktilist väärtust töövõtjate suhtes. Seepärast vaatleme ülalpool võetud ettepanekute sisu.

Üldsunduslikuks võib teha komisjoni otsust vaid korral, kui sellega lepivad töövõtjate ja tööandjate kutseorganisatsioonid (§ 14⁴). Järelikult — töövõtjatele — ametiühingule — antakse õigus organisatsiooniliselt selle kokkuleppe head ja halvad küljed läbi arutada ja otsus teha. Seda oleme alati taotlenud igal pool ja igal ajal. Ei ole mitte mõistetav, et ametiühing keelduks kirjutamast alla töövõtjatele kasulikule kokkuleppele, ükskõik kust poolt see ka esitatakse. Samuti on ametiühing lükanud tagasi kõik halvad ettepanekud. Kui aga ettepanekud on vastuvõetavad ja nii tööandjad kui ka töövõtjad

sellega lepivad, siis omandab kokkulepe kollektiivlepingu iseloomu. Siin on kaks väärtust esile tõstatatud: tunnustatakse ametiühingut tööliste volinikuna ja üritatakse kollektiivlepingu kehtimist.

Nüüd teine küsimus: kui kokkulepet ei saada, siis komisjon ise paneb selle kehtima (§ 14⁵). See võib juhtuda sel korral, kui üks pooltest või mõlemad korraga — nii tööandjad kui ka töövõtjad — ei lepi ettepanekutega. Peame silmas pidama, et üldsundus võib ka sel korral ainult kehtima hakata, kui selle poolt hääletavad komisjonis Kaubandus-tööstuskoja ja Tööliskoja esindajad. Seda aga ei või kuidagi oletada, arvestades tõika, et Kaubandus-tööstuskoja esindajad alluvad töösturite kontrollile nagu Tööliskoja esindajad alluvad töövõtjate kontrollile. Seda oleme näinud kogu komisjoni töö minevikus. Nii ei saagi viimast võimalust praktiliselt peaaegu kunagi olla. Ainult töö või kapitali esindajate isiklik seisukoht võib tuua üllatusi, kuid distsiplineeritud töölikond ei või ega saagi seda lubada. Kui see siiski sünnib — vähimalt töövõtjate juures — siis saab kõnet olla vaid avalikust taganemisest või vastava kutseorganisatsiooni nõrkusest, kes pole võimeline oma seisukohta ühegi argumentiga ega töövõtjate üldise arvamisega kaitsma.

Kõik muud kaalumisele tulevad ettepanekud on vaid tehnilist laadi ja seepärast me nende juures ei peatu.

*

Olles lahanud ülaltoodud ettepanekud, ei näe me siin mingit „palkade rullimist“ ega „imelikke teid“ töölikonna olukorra parandamiseks. Kui seda mõnel pool tehakse, siis küll mitte ettepanekute sisu põhjal, vaid sootuks teistel mahakiskumise motiividel.

Pealegi oleme arvamisel, et hea ning tugev organisatsioon üldse ei vaja komisjoni poole pöördumist, minnes üle komisjoni pea tööandjatega läbirääkimistesse. Seda tehti enne ja tehakse nüüdki. Kui suure tulemusega, see on iseasi, aga ka komisjonilt pole oodatud suuri tulemusi.

Elukalliduse tõus

Üldine hindade tõus algas 1935. aastal. Võrreldes 1935. ja 1938. aasta hindu juunikuus, on kaubad tõusnud keskmiselt 29,4%. 1938. a. jaanuariga võrreldes on juuni hinnad tõusnud 5,7%.

Endastmõistetavalt mõjub selline elukalliduse tõus palkade ostujõule. Igasugused palkade kõrendamised 2—5% on siin täiesti mõjuta.

Statistilisi andmeid trükitööstusest

Allpool avaldame konjunktuurinstituudi andmeil polügraafia tööharu suurtööstuses töötavate tööliste arvu kui ka palga keskmise tunniteenistuse, nominaal- ja realpalga indeksite liikluse kuude järgi.

Veebruaris	1484	töölist
Märtsis	1499	„
Aprillis	1516	„
Mais	1501	„
Juunis	1505	„
Juulis	1519	„

Keskmine tunniteenistuse arv võimaldab meile näidata palga alanemis- või tõusutendentsi.

	Mehed	Naised
Jaanuar	50,4	33,4
Veebruar	49,7	31,3
Märts	46,7	29,3
Aprill	53,4	33,4
Mai	49,8	32,8
Juuni	54,5	35,5

Sellest nähtub, et keskmine tunniteenistuse hind on nihkunud ülespoole. Võrreldes 1937. aasta juuniga on meeste keskmine tõusnud 48,2-lt 54,5-ni ja naiste keskmine 30,8-lt 35,5-ni.

Realpalga alusel (elukallidusest tingituna) on indeks teinud rea hüppeid nii üles- kui ka alla-

poole. Paremaks võrdluseks on käesoleva ja eelmise aasta samade kuude võrdlus, kusjuures eelmise aasta vastav kuu on võetud 100-na. Seejärgi kujuneb järgmine pilt:

	Mehed	Naised
Jaanuar	100	102
Veebruar	108	110
Märts	92	89
Aprill	114	110
Mai	91	87
Juuni	107	111

Teiste sõnadega: eelmise aasta juunikuuga võrreldes on meeste ostujõud kasvanud käesoleva aasta juunis 7% ja naistel 11% võrra.

Nominaalpalga (arvudes väljendatud palgaaasta summa) näitab küll suuremat tõusu, kuid vahepealne elukallidus on selle sisult alandanud:

	Mehed	Naised
Jaanuar	106	108
Veebruar	115	117
Märts	98	95
Aprill	122	118
Mai	97	92
Juuni	113	118

Ametiühingute riiklik ümberkorraldamine

MEILE on juba tuttav ametiühingute ümberkorraldamine, nagu seda võisime hiljuti ilmunud seaduse kaudu näha Eestis. Käesolevas artiklis püüaksime vaadelda sellist ümberkorraldust Rumeenias, kus samuti on asutus ametiühingute reformeerimisele ja nende liitmisele üldisesse riiklikku mehhanismi. Tööministeerium on teinud teatavaks sellekohase proklamatsiooni.

Rumeenia trükitööliste häälekandja, vaadeldes proklamatsioonis avaldatud seletusi, kirjutab järgmist:

— Töö ja produktiooni tegureile on antud uues põhiseaduses suurem tähtsus kui senini. Seepärast oli arusaadav, et siin taheti võtta ette ümberkorraldused ka ametiühingute alal. Iseasi on, kuidas sellised ümberkorraldused sünnivad. Ei tohiks olla selliseid ümberkorraldusi, mis viivad ametiühingud tegevuseta olekusse. Vastupidi — siin peaks olema tagatud ametiühingute realne esindusõigus. Ministeeriumi seletusest nähtub, nagu oleks selle esinduse õigusega minevikus palju patustatud. Eriti olevat sel alal patustanud väikesed

liikmeta arvuga ametiühingud, ilma et nad kannaksid vastutust kogu oma tööstusala tööliste nõudmistele esitamise eest.

On ju tõsiasi, et asutati ka selliseid ametiühinguid, mis oma tegevust ilmutavad vaid hästikõlvas pealkirjas. Seda tuleb kirjutada vaid mõnedele manöövreile ja võtteile, mis läksid tarvis mõne poliitilise partei häälte kindlustamiseks. Sealjuures on sellised ametiühingud vähemuses, kuna suurem osa ametiühinguid on ehitatud puhttõsisele tööle ja rakenduvad täiel määral oma liikmete hüvede teenistusse. Kui riik tahab siin rõhutada tsentraliseerimise vajadust, siis pole see tee mitte ametiühingute omavahelise suhtumise tsentraliseerimises, vaid pigem tuleb tsentraliseerida organiseerimatut töölist organisatsiooni. Seda saab aga mitte mõne korralduste kaudu, vaid vaba ja teadliku selgitustöö kaudu.

Ministeeriumi kavvas on nähtud tööliste organiseerimise võimaldamine ja vastava ühingu asutamine alles siis, kui koos on 25 liiget. Kui organisatsiooni liikmete arv langeb alla 10, siis organisatsioon kuulub likvideerimisele.

Meie organisatsioonidest

Tallinnast

Ruumide küsimus

Sügise tulekul kergib uuesti esile ühingu arenamate ruumide muretsemise küsimus, kuna tegevuse suurenemisega tahavad praegused ruumid jääda vägisi kitsaks. Omal ajal peakoosolek määras selleks isegi krediidi, kuid vastavate ruumide mitteleidmise tõttu on see krediit kasutamata. Kuulati siit-sealt, kuid pakutavad ruumid on osutunud ikkagi vastuvõtmatuks, juba oma tubade jaotuse tõttu. Pealegi tahetakse uutes ruumides omada suuremat saali koosolekute jne. pidamiseks. Ühingu liikmeskonna kasvamisega on see hädavajaline, kuna vastasel korral tuleb leppida saalide üürimisega väljastpoolt ühingu. Küsimust oli arutatud mõne aja eest peetud juhatus koosolekul.

Ühingu album

Ühingu juures tegutseb juba pikemat aega fotoring, mille ülesandeks on fotoasjanduse arendamise kõrval ka kõikide ühingu tähtsaimate ürituste pildistamine. Kuna pildid moodustavad ühingu ajaloolise väärtuse, siis juhatus otsustas ühingu muretseda albumi, kuhu paigutatakse kõik pildid ühingu üritusist. Albumi muretsemine jäi fotoringi hooleks, kes omab sellekohase krediidi.

Raamatukogu korrastamine

Ühingu raamatukogu vajab hädapärast korrastamist ja vanade köidete eemaldamist raamatukogust, kuna ühing on järjest uusi raamatuid juure tellinud ja kapid on jäänud kitsaks. Selle töö tegemiseks valis peakoosolek vajalised esindajad raamatukoguhoidjate kõrvale. Ühingu juhatus otsustas selle komisjoni kokku kutsuda ja raamatukogus teha põhjaliku inventuuri. Kui selline töö on korras, siis trükitakse raamatute nimestik, millega ühingu liikmeil oleks hõlpsam raamatuid laenutada. Praegune kartoteegi-süsteem on juba vana ja raamatute üksikkaardid kulunud ning osa kadunud, mispärast raamatute laenutamine ei ole enam nii hõlpus.

Soome-Eesti maavõistluse

puhul jalgpallis otsustas ühingu juhatus määrata igale ühingu liikmele, kes meeskonda arvatud, sõidukuludeks 19 krooni, mida lubati peakoosoleku poolt eelarve korras.

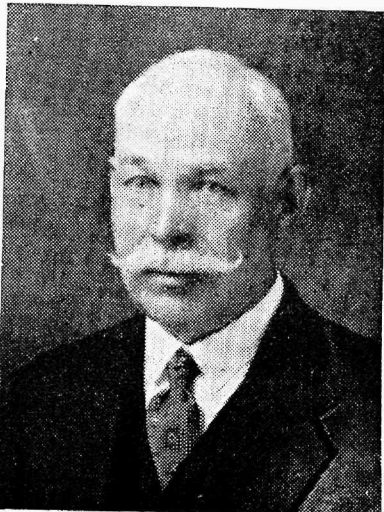
K. Kivi pikamaa-ujujana

Ühingu liige K. Kivi — ametilt tsinkograaf — on tuntud hea ujujana. Mõne aja eest vedas ta kihla, et ujub maa Kalarannast Piritale täisriietuses. Mõeldud-tehtud. K. Kivi rõivastus täisriietusse (muidugi vanadesse) ja algas ujumist, saadetuna paadist. Mees täitis oma lubaduse ja mõne tunni möödudes roniski Pirita kaldal välja.

Siinjuures pilt pärast veest väljatulemist. Ega ta nii välja näe harilikus elus — see on ta mere-mehe esindusmunder. Tsinkograaf kannab ikka kõvakraed ja lipsu kah!

Liikmete juurevool

Ühingu juhatus koosolekul 29. juunil võeti vastu 3 uut liiget, 27. juulil — 9 liiget, 10. augustil — 6 liiget.

Aleksander Grossmanni 50 a. ametijuubel

6. augustil 1938. a. pühitses 50 aasta töötamise juubelit üks vanemaid trükitoölisi Narvas — Aleksander Grossmann — kes töötab vahet pidamata A. Grigorjevi pärijate trükikojas, olles seal praegu tehniliseks juhatajaks. Juubilar sündis 5. IX 1874. a. Narvas. Ta lõpetas 1888. a. kõrgema Narva linnakooli, asudes seejärel trükitööd õppima. Nüüd on tal juba 33 aastat seljatataga tehnilise juhataja kohal.

Juubilar on olnud kauemat aega N. T. A. Ü. liige, mitmel korral juhatuse liige ja praegu revisjonikomisjoni liige.

Narva Trükitoölise Ametiühing soovib juubilarile palju õnne ja edu töötamiseks oma kutsealal ja loodab teda pidevalt näha organiseeritud tööliste ridades.

Ühingu üldkoosolekust

Narva Trükitoölise Ametiühing pidas 3. aug. s. a. erakorralise üldkoosoleku. Koos oli 17 liiget, peale selle 6 mitteliiget. Koosoleku avas juhatuse esimees J. Aukšpul, misjärele koosoleku juhatajaks valiti F. Karp ja protokolljaks N. Printstal.

Koosolekul loeti eelmise üldkoosoleku protokoll ja selle protokollki kinnitajaiks valiti J. Sepp, P. Uusrand ja O. Reitel.

Juhatuse poolt tõsteti küsimus ühingu ruumide muretsemiseks. Koosolek otsustas üksmeelselt ruumide üürimise küsimuse, andes korteri üürimiseks juhatusele vabad käed.

J. Aukšpul luges ette Eesti Trükitoölise Liidu selgituskirja palkade alammäära asjas. Sel puhul tekkis vaidlus nimetatud küsimuse läbiviimise üle Narvas. Tehti ettepanek, et Narva kolleegid esi-

neksid vastava nõudmisega palkade alammäära kehtimapanemiseks igal pool trükikodades. Loomulik oleks, et sellisele nõudmisele peaksid alla kirjutama kõik trükikodade töölised, kuna vastasel korral võidakse aktiivsemad tegelased vallandada töölt.

Keegi kolleeg märkis sel puhul, et ega ka sellasarnane esitamine päästa tööandja kiusu alt ja aktiivsemad mehed ikkagi vallandatakse. Seepärast soovitas ta sellise nõudekirja esitamise jätta liidu juhatuse hooleks või vähimalt ühingu kaudu sooritataavaks.

Üks liikmeist märkis, et palkade alammäärade kehtimapanek sündis Eesti Trükitoölise Liidu ja E. Trükitoösturite Ühingu vahelisel läbirääkimisel, seepärast peaks Narva küsimuse lahendamine jäetama liidu hoole.

Tehti ettepanek, kogu see küsimus jätta liidu juhatuse hoole, sest koha peal käitiste kaudu seda küsimust lahendada ei saa. Ettepanek leiab üksmeelse vastuvõtu, millega küsimus jääb liidu lahendada.

Juhatusest lahkusid mõned liikmed, mispärast tuli juhatust uuesti täiendada, samuti valida ka kandidaadid. Selleks esitati koosoleku poolt järgmised kandidaadid: E. Tammisto, O. Reitel, N. Printstal, O. Suurmaa ja N. Kersten. Häälendamisel valiti juhatusse E. Tammisto, O. Reitel. Kandidaatideks jäid N. Printstal, O. Suurmaa ja N. Kersten.

Tehti ettepanek valida lõbustuste-toimkond, kuhu pääsesid O. Reitel, F. Karp, K. Kiršner, N. Printstal, O. Suurmaa, neist viimased kandidaatidena.

A. Grossmanni 50 aasta juubeli puhul otsustati juubilarile annetada väärtuslik ese, milleks pannakse toime korjandus, ja ühingu poolt 50 krooni.

Tartust

Juubelialbum

1939. aasta märtsis peetakse Tartu Trükitoölise Ühingu 25 aasta kestuse juubelit. Sel puhul ühingu juhatuse otsustas ühingu tegevuse ülevaatenähtena välja anda piltidega varustatud albumi. Albumis leiduksid artiklid tööliskonna päevaküsimustest, peetud võitlusist, arengust, vesteid jne. Albumi sisu on jäetud toimetada sellekohasele komisjonile, kes pöördus artiklite saamiseks töölisliikumisega seotud isikute poole. Ühingu ootab heameelega kolleegidelt kaastööd. Seepärast võib kaastööd saata Tartu, Uueturu 15, kolleeg E. Kivistiku nimele.

Töötaolu suureneb

Nagu igal pool nii ka Tartus on märgata tööpuudust trükitöö alal. Eriti puudutab see esmaajoones ladujaid ja trükikojad ongi vallandanud mõningad naisladujad.

Kuussaarest

„Meie Maa“ trükikojast

„Meie Maa“ trükikoda on katsunud ajaga kaasa sammuda — mõne aja eest muretsete ta ladumismasina, enne seda võeti sisse elekter, kusjuures tarbetuks jäi senini püsinud masinaväntamise moodus. On arusaadav, et selline tehniline täiendamine mõjub otsekohe töolistesse ja nii rattaväntaja kui ka osa ladujaid jäi tööta. Nii mõnigi pidi selle tõttu muutma on kutset. Kuussaares on vaid kaks trükikoda, mispärasst mujale tööle saamiseks oli lootusi vähe, kui mitte üldse lahkuda Kuussaarest.

Kahjuks ei ole „Meie Maa“ trükikoda, ühel ajal tehnilise täienemisega, tõstnud töolist palku elamiseks vajalisele kõrgusele. Olgu siin mainitud, et „Meie Maa“ trükikoda kuulub organiseeritud trükistöösturite perre ja seega peaks alluma palkade alammäärade alla. Tegelikult pole trükikoja peremees seda silmas pidanud, tõstes palka vaid 1 kroon, kuna vaja oleks tõsta vähimalt 5 krooni, et saavutada alammäär — 16 krooni ladujale. Liidu juhatus on juhtinud tähelepanu Trükistöösturite Ühingu ja püüab sel ajal ebaloomulikku olukorda kaotada.

Juba distsipliinitundest juhituna peaks „Meie Maa“ aktsepteerima sellekohast algatust.

TEEDEMINISTER N. Viitak kõneles Väimelas rahva soovist oma elu paremaks korraldamiseks, kusjuures märkis järgmist:

„Elu on väga mitmekülgne, esitades meile sageli õige suuri nõudeid. Leidub elualasid, mille iga-külgseks väljaarendamiseks aga ei piisa üksiku inimese jõust, mida saab vahest teostada ainult organiseeritult. Organisatsioonides õpimegi ühiselt tegutsema ja töötama ühiste sihtide saavutamiseks.

Seega on organiseeritud ühiskond määrava tähtsusega riigi, eriti demokraatliku riigi elus.

Meie riigijuhid on alati kinnitanud, et meile kõige vastuvõetavamaks riigivormiks on demokraatlik kord.

Ükski demokraatlik riik pole aga õigel alusel ega või tugevalt püsida, kui arvatakse, et ainult valimiskasti juure minekuga on kohustused riigi vastu täidetud.

Rahvas ja valitsus peavad ühise üksuse moodustama, peavad olema tihedalt üksteisega seoses.

See on aga siis võimalik, kui rahvas on organiseeritud, kuna rahva arvamist ja tahtet saab teada tema organiseeritud seltskonna kaudu. Seepärast on kõigil organisatsioonidel, mis töötavad kooskõlas kehtiva põhiseaduse ja korraga, äärmiselt suur tähtsus.“

*

Meie kõneleme kogu aeg organiseerimise vajadusest, aga, kahjuks, on veel neid, kes seda tõde ei taha omaks võtta. Olgu siis neile siin näiteks meie riigijuhtide sõnavõttud — ehk aitavad?

*

IGAL POOL organisatsioonides kõneldakse distsipliinist. Ilma selleta pole mõeldav ühegi organisatsiooni tugev jõud. Hiljuti saadi kokkuleppele Eesti Trükistöösturite Ühinguaga ülemaaliste palgaalammäärade kehtimapanemiseks. Eesti Trükistöösturite Ühinguusse kuuluvad peaaegu kõik trükikojad nii Tallinnas kui ka provintsis, välja arvatud Tartu trükikojad. Viimased on organiseeritud omaette ühinguusse. Kui Eesti Trükistöösturite Ühing võttis teatava otsuse omaks, siis distsipliini alusel oleks seda oodata ka liikmeskonnal. Iseäraline nähtus on siiski, et hoolimata trükistöösturite ühingu otsusest pole kõik ta liikmed aktsepteerinud ühingu seisukohta ja praegu pole vastavalt seatud sisse minimaalnorme. Sealjuures on trükistöösturite ühing saatnud ringkirja teel laiali saavutatud aluste sisu ning sellepoolest ei peaks ju takistusi tekkima. Minimaaltariifid ei kehti terves reas käitis Tallinnas ega ka provintsis, nagu Narvas, Kuussaares jm. Oleks aeg, et trükistöösturite ühing võtaks tõrkujate vastu abinõud tarvitusele, vastasel korral võib kõnelda distsipliini langusest trükistöösturite organisatsioonis.

Streik trükistööstuses

Esimene streik, mida ajaloolased on pidanud tähtsaks, oli 1539.—1542. aastani Lyoni trükistööstuses. Trükistöölised asusid võitlusse hulga õpilaste ettevalmistamise vastu. Kuninga korraldusega tehti streigile lõpp, lahendades ühtlasi selle küsimuse. 20. mail 1572. a. kuulutasid Antwerpenis asuva Christoph Plantini trükikoja töölised streigi — ajal, mil trükikoda oli koormatud piibli paljukeelse trükimisega. Streik kestis kolm päeva ja lõpetati ilma tööliste nõudeid rahuldamata. 1833. aastal alustasid Pariisi trükistöölised võitlust, nõudes tariifide sisseviimist. Tööandjad olid sellega nõus ja täitsid tööliste tahtmise. Kuid ametivõimud nägid selles tööliste ühinemise katset ja vahistasid tööliste poolt määratud komitee liikmed kui riigiseaduste vastu eksijad.

TÄHTS ametühingud

Ehitustöölised

Ehitustöölise ametiühingu poolt on avaldatud brošüür „Ehitustöölise, puutöölise ja ametiühing“. Selle brošüüri eesmärk on tutvustada ametiühingu sihte ja ülesandeid. Brošüür ise on trükitud healt paberil ja hulga illustatsioonidega. On heameel, et ametiühingud hakkavad panema rõhku vastavale tutvustavale ajakirjandusele. Meil on veel palju neid, kes pole kuulnud ametiühinguist ega ole omandanud kõige algelisemaidki teateid ametiühingu tööst ja ülesandest. Nii on tutvustamise mõttes annud ajakirja välja nahatöölised, rätsepatöölised jt.

Elektrikud

ajavad praegu kollektiivlepingu sõlmimise asju. Kuna ühingu ümber on koondunud hulk aktiivseid töökaaslasi, siis töötab see aktsioon õnnestuda. Meil ongi vähe organisatsioone suutnud sõlmida kollektiivlepinguid. Trükitöölisel need olid, kuid praegu on nad kadunud. Oleks siiski vajaline, et kollektiivlepingute sõlmimine võtaks jalad alla ja muutuks populaarseks küsimuseks. Ilma selleta pole võimalik tööliskonna majanduslikku olukorda parandada kuigi pikaks ajaks.

Meremeeste ühing

on muutunud stabiilseks ja edu poole rühkivaks ametiühinguks. Kuigi möödunud aastal puhastati liikmete nimekirju, on praegu meremeeste ühingu üle 1100 liikme, seega rohkem kui aasta tagasi. Liikmenaks on 6 krooni aastas, töustes selleni 4 kroonilt. Aastabilanss oli üle 3000 krooni. Ühing on järjekindlalt püüdnud parandada töö- ja palgatingimusi, uuendades sellekohast kokkulepet.

Praeguste andmete järgi on sõitudes umbes 3000 meremeest, juhtkond kaasa arvatud. Kui ühing saaks organiseerida veel 300—400 meremeest, siis võiks kõnelda organisatsiooni tippsaavutusest. Eelduste järgi võib seda ka oodata. Juba tänavau liikmeid 160 ümber juure tulnud.

Tööliskojast

Tööliskoja Tartu esindus

Tööliskoja edukamaks töötamiseks ja valijaskonnale lähendamiseks on Tartus avatud tööliskoja esindus. Esindusse kuulub kolm liiget, kuna esinduse esimeheks on meie kolleeg Tartust, Oskar Koplus. Esindus on leidnud ulualuse Tartu Trükitöölise Ühingu ruumes, Uuelturul 15.

Uusi ettepanekuid

Tööliskoda on ametiühinguile esitanud seisukoha võtmiseks töötulide lahendamise täiendamise ettepanekud, mis sihivad komisjoni õiguse laiendamisele otsuste üldsunduslikuks tegemiseks tööstusharu või kutseala piirides.

Selle üle keerutati mõnel pool tolmu, süüdistades koda palkade alammäärade väljatoomises, millised peaksid tööliskonna seisukohalt olema vastuvõetavad. Kui aga tutvuda Tööliskoja ettepanekutega, siis pole sellest üldse juttu ja nähtavasti on teatavad ringkonnad asunud puhtkolli-tamise teele

Sotsiaalpoliitika

Normaalpõhikirjad

Kutseühingute normaalpõhikirjad on välja töötatud ametiühingutevahelise toimekonna poolt ja esitatakse Tööliskoja kaudu sotsiaalministrile. Sama töö on teinud Eestimaa Töölisühingute Keskkliidu ajutine juhatus. Kuna sotsiaalminister on puhkusel, siis küsimus ei nihku enne sügist. Võib-olla ministerium koostab koguni ise põhikirjad saadud materjalidega tutvudes. Igal juhul — põhikirjade väljakuulutamise, ühingu ümberregistreerimise jne. vajavad veelgi aega ja seepärast võib uute põhikirjade alusel tulla kokku üleriigiline ametiühingute konverents alles 1939. aasta kevadel.

Seepärast on veel varajane kõnelda eesti ametiühingulise liikumise normaliseerimisest.

Töölaager

Čehhoslovakkia ministrite nõukogus tõsteti üles töölaagrite asutamise küsimus. Need laagrid on mõeldud peamiselt töötule noorsoole ja laagrite arv oleks 40—50. Igal juhul ei kannaks need laagrid sõjalise kasvatuse iseloomu, vaid piirduksid hariliku distsipliiniga. Küsimus on aratanud suurt tähelepanu ja muutunud vaidlusaluseks nii töölise kui tööandjate organisatsioonides.

Õpilaste arv käitisis

RT 5 — 1933 ilmunud määruse alusel võivad käitisid pidada õpilasi:

Käitis, kus on meister ja 1—2 õppinud töölisi — 1 õpilane ja edasi:

3—5	õpp. töölisi	— 2	õpilast
6—10	„	— 3	„
11—15	„	— 4	„
16—20	„	— 5	„
21—25	„	— 6	„
26—30	„	— 7	„

E. T. L. tegevusest

Vasesügavtrükk kvalifitseerimisele

Tallinna Kivitrükkikoda Tohver ja Ko pöördus Tööstusliku Kutseoskuse Nõukogu poole sooviga, et nõukogu arvaks vasesügavtrükitööala meistrite, õppinud tööliste ja tööstusõpilaste seaduse alla. Selleks jaotatakse tööala kolme liiki: 1) retušeerimine, 2) plaatide söövitamine ja montaaž, 3) trükkimise allalad. Selle põhjenduseks toodi asjaolu, et sügavtrüki töö menetlusviis erineb suurelt teisest graafilisest tööala menetlusviisist.

Nõukogu omalt poolt saatis selle avalduse Töölisokjale seisukohavõtmiseks.

Tartu soovib tööstusõpilasi

Tartu trükkikojad on esinenud Tööstusliku Kutseoskuse nõukogu ees palvega, võimaldada neile pidada suuremal määral tööstusõpilasi trüki- ja kivitrükitööaladel. Nähtavasti pole Tartu trükitöösturid veel jätnud hellitamata mõtet, arendada oma tööstust odavapalgalise tööjõu abil, kuigi minakse tööstusõpilaste hädavajalikusse sildi taha.

Selle kohta saatis nõukogu järelepärimise Eesti Trükitöölise Liidule, paludes meie seisukohta selles asjas. Meid paluti teatada, kas on vajaline suurendatud juurekasv ja milline peaks olema vääriline väljaõppe kord kui ka suhe õppinud tööliste vahel.

Liidu juhatus on juba varemalt selgitanud Tartu trükitöösturite kavatsusi ning asunud eitavale seisukohale õpilaste arvu suurendamises, seepärast tehakse seda ka praegu, andes Kutseoskuse Nõukogule soovitud küsimustes vajalise informatsiooni.

Kartonaazitöö kvalifitseerimisest

Omalt poolt kartonaazitöölise sooviavalduse põhjal liidu juhatus esitas Kutseoskuse Nõukogule ettepaneku, võtta kartonaazitöö oskustöö nimesetikku, määrates kindlaks sellekohased tööliigid. Vastavad kirjad esitati, ja nüüd saabus Kutseoskuse Nõukogult järgmise sisuga kiri:

„Vastuseks Teie kirjale 8. III 1938 teatab Tööstusliku Kutseoskuse Nõukogu, et otsuse tegemine on edasi lükatud, et ära kuulata selles asjas Kaubandus-tööstuskoja ja Käsitööstuskoja arvamused.“

Tööliskoda asus meie ettepanekut pooldavale seisukohale, ja tegi selle teatavaks Kutseoskuse Nõukogule.

Rahvusvahelised keskused

Kutsesekretariaadist

Trükitöölise kutsesekretariaat Bernis pidas oma koosoleku 11. augustil 1938, kusjuures arutati järgmisi küsimusi:

Teadmiseks võeti Prantsusmaa sotsiaalpoliitiline ülevaade, endise liidu sekretäri abikaasa Verdani matusetooming, Šveitsi trükitöölise liidu kongressi aruanne ja seisukohad trükkivärvide ning sügavtrüki tervishoiulise külje korraldamise kohta.

Kanti ette aruanded Čehhoslovakkia ja Hollandi trükitöölise liitude kongressidelt.

Austraalia trükitöölise liit teatas oma lahkumisest kutsesekretariaadist. Sekretariaat otsustas jätkata sidemete pidamist liiduga.

Kuulati ära ühe Saksa trükitöölise-emigrandi aruanne Prahast sealse olukorra kohta.

Sekretariaat nõustus Čehhoslovakkia trükitöölise liidu seisukohtadega pensionikindlustamise asjas üksikutes maades.

Võeti teadmiseks aruanne Rootsis trükitöölise streigi kohta. Samuti võeti tänuks vastu Taani trükitöölise liidu ja Ungari trükitöölise liidu kongressi kutsed. Puudutati järgneva trükitöölise kutsesekretariaadi kongressi kokkukutsumise küsimust.

Töötülide rindelt

* Viljandi linavabriku töölised (ca 200) alustasid tüli. Tüli komisjoni ei läinud, kuna töölised leppisid tööandjaga kokku.

* Viljandi ehitustöölised alustasid töötüli kehtivate palkade suurendamiseks.

* Raudtee 1. jsk. liinitöölised omalt koosolekul 7. VIII tõstsid üles nõude — suurendada palku 25% võrra.

Soome minimaalpalgad

Soome trükitöölised on viinud läbi juba hulk aega tagasi palgamiinimumid. Samal ajal on nad kindlaks määranud — kui elukallidus tõuseb teatud protsendi võrra, siis tõstetakse ka miinimume vastava protsendi võrra.

Palgamiinimum kehtib 1. jaanuarist 1936. 1. detsembrist 1937 oli miinimumide ümberarvestamine. Elukallidus tõusis vahepeal 13%, seega ka palgad.

Olgu siinjuures märgitud, et palgamiinimum ja-guneb kolme klassi, vastavalt asukohale. Esimeses klassis on linnad, nagu Helsingi, Kouvola, Oulunkylä, Terijogi ja Viiburi.

Toome siin andmed miinimumpalkade kohta nädalas, järjestuses I, II ja III klass.

Trükkijad ja ladujad — 961, 842 ja 774 soome marka nädalas; tiigeltrükkijad — 678, 599 ja 548; pealepanijad — 531, 469 ja 429; kivijoonestajad, kivitrükkijad, ofsett-trükkijad, kemigraafid, sügavtrükkijad — 961 ja 887; köitjad — 961, 819 ja 780.

Tartu võitis Tallinna 5 : 1

31. juulil toimus Tartus järjekordne jalgpalli võistlus trükitöösturite poolt väljapandud rändkarikale. Seekordne võistlus oli arvult kolmas, ning kumbki meeskond on võitnud ühe korra, kuna üks kord on mängitud viiki. 1936. a. jäi mäng viiki 2 : 2; 1937. a. võitis Tallinna meeskond 1 : 5 ja 1938. a. Tartu meeskond 1 : 5.

Mäng rullus lahti kohtunik Kokk'i juhtimisel ning kohe arendas Tallinna meeskond kõva ja kiiret mängu, kuid see rauges ja mõjule pääsid tartlaste kombinatsioonid. Esimesel veerandil tallinlaste vk. Karm tegi fouli ja kohtunik määras 11-m karistuslöögi, selle aja likvideeris vv. palli kornerrisse juhtimisega. Mõni minut hiljem pääses aga Tartu juhtima 1 : 0 — värava lõi Tartu kt. Tassa, ise aga olles puhtas suluseisus, ning selle tagajärjega mindi poolajale.

Teisel poolajal hakkas silma paistma tartlaste suurem kiirus ja vastupidavus. Palli lahtilöögist kandus mäng kohe Tallinna poolele ja sealt lõi Tartu vä. Surkevits 2 : 0 — jälle suluseis. Seejärel Tallinna vpk. Goldi foulitses ja kohtunik saatis ta mängust välja. Seega Tallinn mängis kümne mehega lõpuni. Kolmas värav tuli jällegi suluseisust ja selle toimetas võrku kt. Tassa (kohtunik millegipärast ei võtnud ühtki suluseisu kuni kolmanda väravani). 4 : 0 lõi pä. Annmann mõni minut hiljem, ning siis tuli tallinlaste auvärav 4 : 1, mille „isaks“ võiks lugeda Tallinna pä. Raiglat, kes lõi palli vastu Tartu kaitse jalga, kust see pörkas sisse. 5 : 1 oli Tallinna väravavahi „pirukas“, kes tahtis 25 m löödud palli püüda heitega, kuid oli sealjuures liiga kärmas ja pall vajus üle tema võrku.

Pärast võistlust ametivend Koplus andis võitjale meeskonnale üle karika. Mõlemad meeskonnad said lilli ametiõdedelt.

Tartu meeskond esines koosseisus: väravas Erik; kaitstes Kaitit, Saag; poolkaitses Luik, Malss, Einmäe; edurivis Annmann, Luig, Tassa, Pulla, Suckevits. Parimad mehed olid: Malss, Annmann ja Tassa.

Tallinna meeskonda esindas: väravas Rünne; kaitstes Karm, Kaun; poolkaitses Kaleviste, Libek, Goldi; edurivis Raigla, Kippar, Veinberg, Tümp, Tammik.

Parimad mehed olid: Karm, Kaun ja Kippar.

Kahjatsusega peab aga mainima, et Tartu spordijuhid polnud küllalt õigesti talitanud, kuna nende meeskonnas mängisid kaasa pooled mitte-trükitöölised; jääb lootä vaid, et tulevikus Tartu karikavõistluse meeskond koosneks ainult trükitöölisist.

Eesti-Soome maavõistlus jalgpallis

Eesti ja Soome trükitööliste liitude vahel kujuneb traditsiooniliseks maavõistluse korraldamine jalgpallis, kusjuures ühel aastal peetakse võistlus Eestis ja teine kord Soomes. Möödunud aastal peeti võistlus Eestis, Tartus, kusjuures Soome meeskond kaotas 2 : 1. Soomlased ütlesid, et käesoleval aastal omal pinnal püüavad nad vastu seada tugevama meeskonna ja teha kaotuse kuhjaga tasa. Maavõistluse päevaks määrati pärast pikemat kirjavahetust 28. august. Liidu poolt koostati meeskond, mille esindajaks liidu juhatus määras A. Schönbergi.

Fr. Krull võitis meie „soome meeskonda“

Kolmapäeval, 24. aug. toimus S. S. Kalevi väljal meie jalgpallimeeste viimane „treeningvõistlus“ enne suurvõistlust Soomega.

Jalgpalli Liidu „lahkel vastutulekul“ oli meie meeskonnast väljalülitatud kaks parimat mängijat — Uukivi ja Kass, ka Kipparile taheti panna selleks mänguks „veto“ peale, kuid peale pikki kauple-misi lubati teda siiski kaasa võistelda.

Seekordne jalgpallivõistlus lõppes järjekordselt meie meeskonna fiaskoga — kaotati 3 : 0, kuigi see polnud mängukäigule vastav. Meie mehed pressisid — Krulli mehed löid väravaid. Esimene värav tuli juba algminuteil Veidemani löögist. Oli ka rabelemist Krulli värava all, kuid meie meeskonna edurivi oli täpselt sama saamatu kui oleme näinud meie rahvusmeeskonnalgi — palju raginat, kuid mingit tulemust. Teine värav meie kahjuks tuli Karmi peast, kes tahtes väravalööki tõrjuda, andis pallile teise suuna ja selle tulemusena sahis võrk teiskordselt. Selle tagajärjega mindi poolajale.

Teisel poolajal oli mäng täiesti lahtine, kordamööda sõeluti väravate all, kuid tulemuseta. Kolmas värav tuli ootamatult. Krulli pä. Älev sooritades nurgalööki, pörkas pall väravavahi kätet posti ja sealt meie kpk. Bruni pähe ning edasi — võrku. Tagajärjega 3 : 0 meie kahjuks lõppes mäng. Kohtunik Kreek oli rahuldav.

Soome võitis 2 : 4 (0 : 3)

Pühapäeval toimus Helsingis Töölo I väljal Soome-Eesti jalgpallimaavõistlus.

Esimene poolaeg oli väga tasavägine, kuid sealjuures löid soomlased kolm palli eesti võrku. Teine poolaeg algas eesti tugeva pressiga, mis kestis lõpuni, saavutades ainult kaks väravat, kuna soomlased said ühe.

Soome poolt löid väravad: esimese ja teise — vä. Kymälä, kolmanda ja neljanda — ps. Pesonen. Eesti poolt lõi mõlemad väravad kt. Veinberg.

Tehnilised uudised

Tehnika edu.

Tänapäeval kõneldakse palju tehnilisest edust ja suurist saavutustist igal alal. Ometi võime tähele panna, et loodus on meist nii mõneski asjas veel kaugelt ees. Inimvaim pole mitte suutnud näidata neid saavutusi, mis looduses on juba olemas. Võime näha metsades igapidi „taeva alla“ püüdvaid sirgeid kuuski, millised on kindla juurtevõrguga kinnitatud maapinnale. Tehnika püüab samuti püstitada selliseid sirgeid ja peeni ehitusi — raadio-mastid — aga ta ei saa, näiteks, võistelda rukkikõrrega, mis hoolimata oma peenusest ja pikkusest, suudab kanda rasket viljapead. Või sääsk! Sääse hammustamisel on tegevuses kaks kanalit, kusjuures hammustamise ajal üks kanal juhib haavasse mürki, teine kanal samal ajal imeb verd. Ometi see haav pole mitte suurem kui 0,00238 ruutmillimeetrit. Meie tehnika pole veel suuteline tootema sellist peenmehhanismi. Kirbu hammustamisel on arvestatud, et haavasse koguneb 0,0000416 kantsentimeetrit mürki.

Emake loodus oskab tõesti ehitada peened aparaadid ka kõige väiksematele putukaile.

Kustutuskummi

KÕIGILE meile on sageli asendamatuks vahendiks kustutuskummi, välja arvatud ehk tsensorile, kes kasutab selleks vaid punast tinti. Kustutuskummi on oma ajalugu. Enne seda ei tundud muud kustutamisevahendit kui püüti kirjutatud tähed paberist välja kratsida, omades sellekohase sulenõa. Hiljem kasutati leivataignat, mis aga ei annud praktilisi tulemusi. Alles 1768. aastal, kui kautšuk esmakordselt Euroopasse teed leidis, sündis pöör sel alal. 1770. aastal kasutati kummit kustutustöödeks. Kummi leiutajaks loetakse mitte Magalhaesi, vaid kuulsat inglise preestrit ja keemikut Josef Priestley'd. Magalhaes oli külastanud Priestleyd ja näinud seda kummit ning viinud selle mandrile. 1775. aastal müüdi kummit „neegrinaha“ nimetuse all. Algul oli kustutuskummi väga kallis ja haruldane kaubaartikkel. Tänapäeval, diktatuuririikides, on kustutuskummi muutunud eriti vajaliseks tarbeartiklaks. Nüüd toodeldakse seda kummit mitmes liigis — nii pliatsi kui ka tindi kustutamiseks, sa-

muti ka masinakirja jne. kustutamiseks. Sealjuures on hind muutunud odavaks, andes tunnustust kauba suurest levikust.

Vanim ajaleht seisma

Tectavasti on Hiina noid maid, kus trükikunst ja paberivalmistamine oli ammugi tuntud, enne kui see jõudis Euroopasse. Seepärast on neil ka õnn — omada vanimat ajalehte maailmas.

Viimased teated Pekingist kõnelevad, et sealne valitsus on sulgenud selle lehe — „Peiping Bao“. Leht on üldse ilmunud 1500 aastat. Asutajaks oli 400. aastal Su-Šung, kes seega oli maailma esimene kirjastaja, toimetaja ja ajakirjanik. Leht on teinud läbi palju raskusi ja katastroofe. Tervelt 1500 toimetajal on löödud pead maha karistuste puhul. Viimased ajalehe toimetajad tõendavad, et ka praegune olukord pole muud kui traditsiooni jätkamine, ilma et leht päriselt välja sureks.

Kirjanik kilomeetriõigjana

Statistika tegeleb paljude asjadega. Nii on statistikud välja arvestanud, et kirjanik, kes töötab päevas 8 tundi, katab sulega umbes 2,4-kilomeetrilise maapikkuse. Ühel aastal on kaetud juba 720 kilomeetrit. Mida küll väike sulepea võib korda saata ja eriti veel inimesi, kes sunnib sulge üles-alla tegema tõmbeid ja seega fikseerima paberile oma mõtelõnga?

Rootsis streik

Rootsi trükitoõliste liidu tectel on praegu ülemaaline streik raamatutrükikodades, kuna trükikoja omanikud polnud nõustunud ettepanud uue kollektiivlepinguga.

Täienduskoolid kaovad

Haridusministeerium töötas välja ametkoolide kavad, mis asendaksid seniseid täienduskooli kavu. Ametkooli õppeajaks oleks kaks aastat, kusjuures ametkooli võivad kuuluda 14—16-aastased. Ametkooli ülesandeks on noorte ametiõppimine, mistõttu neil oleks kergem asuda töösse käitises vastavil kutsealadel.

— Nüüd algab alles tõsine emigratsiooniaeg — ütles Otto Bauer, kui ta lahkus Čehhoslovakkiasst Pariisi. Emigratsiooniaeg ei kestnud siiski kaua — 4. juulil tabas teda südamekramp ja vana võitleja läks igavikuriiki. Rahvusvaheliselt tuntud nimega ja veendunud võitlejana sotsialismi eest omas Otto Bauer palju sõpru, aga ka vaenlasi.

Otto Baueri isa oli Reichenbergi rikas tekstiilitööstur. Poeg ei läinud isa jälgedesse, olles veendunud vaese rahva õiguses oma olukorda parandada. Juure õppides ja süvenedes sellekohasesse kirjandusse ning tundes lähedalt vaesusse sattunud inimeste hädasid, oli Otto Bauer muutunud oma veendumuselt mitte igapäev mantlit vahetajaks filantroobiks, vaid ka tõsiseks töölistkonna eest võitlejaks — Austria töölistkonna talendirikka juhtkonna hulgas võttis ta endale esimese koha ja muutus Austria sotsialistliku liikumise üldjuhiks. Suure maailmasõja ajal on ta Venemaal vangis. Viibinud seal kaks aastat, pöördub novembri-revolutsiooni järele kodumaale. 1918. aastal — uuendatud Austria vabariigi loomisel — on Otto Baueril määratud teened. Viiks pikale kirjeldada Otto Baueri suuri teeneid töölistkonna hüvanguks nii tegelikus töös kui ka kirjanduse kaudu levitatud vaadetes. 1934. aastal oli ta viimseid mehi, kes lahkus vägivalda eest püss käes — ajal, mil Austria pimedad kiriklased alustasid võitlust töölistkonna vastu ja astusid seega esimese sammu Hitlerile tee tasandamiseks. Kui töölistkonna vastupanu murti ja viimsed võitlejad olid sunnitud põgenema välismaale, jäi Bauer peatuma Čehhoslovakkiasse. Sealt oli ta sunnitud minema Prantsusmaale, kuna Hitleri Saksamaale ei meeldinud Baueri ja tema mõttekaaslaste liig lähedal olek. Čehhoslovakkia võimud, tahtes rahu säilitada, soovitasid Bauerile üle minna kaugemale. Kaotatud lahing ei mõjunud Bauerile, vaid ka Pariisis olles hellitas ta mõtteid Austria töölistkonna taastõusmisest. On suur traagika, et suur võitleja oli nüüd sunnitud oma viimsed elupäevad veetma kaugel kodumaast ja poliitilise pagulasena. Ega seda suuda küll nii mõnedki meie patenteeritud juhid.

Kõiki töölistliikumise tegelasi valdab tema surma puhul tõsine kahetsus ja lein.

ANDKE 100 sarakat täis, ega 25 vitschoobist aita! — ütles Laiuse parun, kui ta luges ihunuhtluse sisseeadmisest täiskasvanuile.

*

RAAMAT on kuradist, oleks ammuigi pidanud minu sõna kuulma — lausus kloostris hauda maetud munk, lugedes ajalehest raamatute põletamisest Saksamaal, ja pöördus haucas teisele küljele.

„Tsaaririik Maailmasõjas“

Selle pealkirja all ilmus prantslase M. Paléologue sulest mälestuste-kogu kahes köites, millised on lugejale kättesaadavad Tallinna Trükitööliste Ühingu raamatukogust. M. Paléologue oli tsaaririigi ajal Prantsusmaa saadikuks Petrogradis; seega oli temal täieline võimalus jälgida lähemalt kõrgeima seltskonna elu ja luua üldpilti toimuvast sündmusist. Lähtudes puhtkodanlase vaatevinklist on M. Paléologue võimaldanud meile siiski tõmata tsaaririigi telgitagustelt katte. Pilt, mis selle kaudu avaneb, on otse jahmatav, ja peab tänama ajalugu, et tsaaririik kõigi oma seiklejate, mustade munkadega, krahvide ja parunitega, ennasttäis vürstidega ja usumüstikutega on kadunud. Eriti võib süüdistada tsaaririiki inimkonna viimises suurisse tapatalgusse, millised oma julmuse ja ulatuse poolest ületasid kõik eelmised sõjad. Kui lugeda mälestusi, siis võib umbkaudu luua pildi, millised mannetud ja tahtejuetud inimesed kutsusid välja sõja ja võimukülluses olles rakendasid sõjavankri ette miljonid inimesed — asja eest, teist taga. Olgu siinkohal märgitud, et M. Paléologue ise pole mitte vähem süüdi sellise tapatalgu ettevalmistamises, olles niiditõmbajaks ja kaasaaitajaks.

Iga leheküljega näeme tegutsemas äraandjaid, mammona tagaajajaid, karjeriste, provokaatoreid, keisri ja keisrinna tembutamisi, munga Rasputini jäledat elu ja oskust riigipoliitikat juhtida oma rumala arusaamise põhjal. Kui seda kõike oleks võidud teatavaks teha juba sõja ajal, siis oleks tehtud jalamaid relvaderahu. Aga — kahjuks — võim oli küllalt suur, ajakirjandus suukorvis, tööliste- lased Siberis, paos ja maamullas — seepärast polnud tollal võimalik võidelda võimulolijate vastu ega selgitada vähese kirjaoskusega rahvale kõiki toimuvaid sündmusi.

Kuid ajalugu on hullustajatele maksanud rängalt kätte. Alates dekabristidest, on toimunud rida tapmisi — tsaar Aleksander II, suurvürst Sergei, sise-ministrid Plehve ja Stolõpin — need kõik maksid eluga rahva vangishoidmise eest. 1917. a. tõi neile ohvreile ränga lisa. Tõeks läks liiderliku munga Rasputini prohvetlik sõna enda surma eelõhtul: „Näen kraavis mitme suurvürsti ja sadade krahvide laipu.“

Raamat, mis on õpetlik igal ajal. Ka tänapäeval võivad olelda sellised rahva vangistajad ja on vajaline nende tegusid juba mineviku najal õigel ajal paljastada.

VÄLIMAINET ringvaade

KAKS aastat möödus Hispaania kodusõjast. Kohilemata, fašistid ei või just rõõmustuda senistest tulemustest. Nad ütlevad küll, et $\frac{1}{2}$ Hispaania maa-alast on nende käes, kuid rahvas hoiab neist kui katkust eemale. Veel on jätkunud Hispaania rahval vaimustust oma asja võidusse, veel kaitsakse end fašistlike mässuliste ja nende sõprade vastu. Mittevaheselegamise komitees otsustati nõuda võõrriikide sõdurite eemaldamist Hispaania võitlusväljalt. Franco ei julge seda teha — siis poleks tal õigeid võitlejaid. Seepärast pole ta realiseerinud seda mõtet. Saksa ja Itaalia on annud mässulistele liig palju inim- ja tehnilist materjali, et kanda sõjakaotuse riisikot. Nii pauguvad ka kolmandal kodusõja aastal kaurid ja rööveskadrid lennukeid käivad pommitamas rahulikke linnu. Siiski pole need rünnakud kõigutanud valitsusväged usku ja tuleb loota, et see jääbki saavutamata.

*

JAAPAN näib sattuvat Kauç-Idas omakeedetud pudrusse. Hästi suurenenud isuga on jaapanlasil kavatsus oma kontrolli alla saada suure maa-alaga Hiina ja sealtkaudu dikteerida oma tahet kogu Aasia piirkonnale. Nii on küll nähtud ette auahtetes kavades, kuid tegelikult tuleb ületada eesolevad raskused sellise kava läbiviimisel. Üheks tõsiseks raskuseks on Nõukogude Venemaa, kes pole mitte huvitatud oma maa-aladele lasta jaapani mõju. Juba praegugi on õhkkond pinev mõlema maa vahel, piirdudes esialgu vaid üksikute löömingutega piiril. Hiina, omakord, näib muutuvat kõvaks pähkliks Jaapani tehniliselt täiuslikule sõjaväele. Kõik need asjaolud ei anna just julgust Jaapani afäärile. Jaapan kardab koguni Nõukogude Venemaa sõjakuulutamist ja ilmutab suurt kannatlikkust piiritülide õiendamisel. Kuid sündmused võivad kasvada üle pea ja keegi pole julge homse eest. Kodusotsiaalne rahulolematuse, väljaspool riigi piire miljoneid nõudev sõda kahel frondil — need tegurid murravad maha igasuguse kõvapäise riigikorra.

*

PÕHJA-AMEERIKA Ühendriikides on jällegi töötute arv tõusnud üle 10.000.000, olguagi et aasta tagasi oli see arv 6.000.000 ümber. Võidakse ehk

imestada, kuidas on selline töötute arvu kasvamine võimalik ajal, mil igal pool elatakse kõrge majandusliku konjunktuuri tähe all? Peame siin silmas pidama, et Ameerika sotsiaalsed raskused on tingitud sootuks teistest teguritest. President Roosevelt on omaks võtnud sotsiaalse häda lõpetamiseks uue majandusliku süsteemi — n. n. „New Deal“ — kaudu. See süsteem eeldab kõikide rahvakihtide koostööd ja otstarbekohast kapitali paigutust. Samal ajal ei või kapitalide kontrollimist lubada suurkapitalistid. Nad alustasid sõda uue süsteemi vastu ja seega praegune sotsiaalne häda on tingitud riigivalitsuse ja suurkapitali heitlusest. Ameerika suurkapital on liig võimas — koondudes 60 perekonna kätte — et teda saaks lihtsalt murda. Seepärast on kogu aeg käimas heitlus selle mõju vähendamiseks, mis paratamata seotud raskustega. Ametiühingud toetavad presidenti selles võitluses nagu kogu Ameerika töötav rahvas. Kavas on kapitali kasutamise piiramine ühelt poolt töötajate tugevate organisatsioonide kaudu, teiselt poolt ebakasuliku kapitali kõrge maskustamisega koormamine.

*

INGLISMAA võib veidi hinge tõmmata. Õhkkond mõne kuu eest oli äärmiselt pinev. Hispaanias mängida rahuinglit, Itaaliale teha sõbralikku nägu, Saksamaale öelda kõvad sõnad, Čehhoslovakkiait kaitsta võimaliku invasiooni vastu — see on äärmiselt keeruline olukord. Samal ajal tahetakse võita aega oma relvastuskava läbiviimiseks ja rahustada kasvavat opositsiooni. Opositsioon ise laienes juba põllupidajatele, kuna peaminister Chamberlain ei tahtnud tunnistada ka nende huvisid. Nüüd läks parlament laiali — seega parlamendi poolt raskusi pole karta. Relvastussummad on kõik lubatud. Küll aga on raskused mujal. Itaalia ei taha täita kokkulepet, Saksamaa surub peale Čehhoslovakkiale (selleks pidi inglise valitsus saatma Praha'sse lord Runcimani), Hispaanias pommitatakse inglise kodanikke jne. Kodus parlamendi järelevalimistel lähevad kohad üle vastarrinnale.

Nüüd võib hinge tõmmata. Chamberlain läks püüdma kalu, sõjaminister sõitis lõbusõidule Balti merre.

KIRJUT maailmast

Igavene ring

Tehniline edu, masinate abil inimitõjõu kergendamise ja selle asendamine, kõik see on mõeldud inimsoo hüvanguks ja selle elunautimise võimaldamiseks. Masinate abil toodeldakse rohkem. Enamtootmine tähendab kõrgemat elutaset ja seega ühiskondliku elu kindlat ja rahulikku tulevikku.

Kahjuks on see jäänud teooriaks, sest praktikas tähendab masin sootuks muud. Praktiliselt on masin muutunud söimuvääriliseks, kuna ta võtab käsitööliselt leiva ja teenistuse ja samal ajal ei võimalda temale tööd ka muul alal. Taqajärjed on seesugused:

1. Masin asendab töölisi, seega jätab viimase töötuks,
2. tööline muutub ostuvõimetuks ja ei suuda minna poodi,
3. poodnik ei telli enam kraami tootlejalt,
4. tootleja vähendab toodangut ja laseb lahti uusi töölisi,
5. kaks töölisi on vallandatud ja ei saa osta poodnikult.

Ring algab otsast peale. Kas on võimalik sellest ringist pääseda? On. Kuid tingimusel, et masina sisseviimisel oleks samal ajal lühendatud tööaega ja suurendatud palka, vastavalt masina tootlusvõime kasvamisele. Alles siis tunneks inimesu kasu tehnilisest edust.

Taanis kongress

Taani trükitöölise liit peab 5.—7. septembrini Kopenhaagenis korralise aastakongressi.

Kirik ja väike mees

KUI tuhnida veidi usklikes raamatuis, siis võib leida nii mõndki kibedat varanduslikule klassile. Juba piiblis on öeldud, et enim pääseb kaamel läbi nõelasilma kui rikas taevas. Allpool võiksime käsitleda St. Agatha piiskopi Alfons Maria Liquori raamatukest 10 küsust. Selles raamatus püüab piiskop lähemalt seletada kümne küsu mõistet igapäevasest elust. 7. peatükis käsitab Liquori 7 küsku — saa ei pea mitte varastama. 16 punkti

abil püüab ta vargust kirjeldada kui surmapattu, võttes appi pühakirja. Piiskop lausub edasi:

— Aga mitte ükski see ei varasta, kes võtab võõra raha, vaid ka see, kes keeldub oma teenijale või töölisel palka maksmast või ei maksa oma võlgu. Vaeste leib, ütleb pühakiri, on vaeste eluküsimus, kes selle võtab — on mõrtsukas. Kes vaest petab või ei tasu talle palka, võtab vaeselt eluvõimaluse. Püha Jaakob ütleb: Vaata, tööline palk, mida sa võtad ära, kisendab, ja see kisendus kõlab härrade kõrvu. Seepärast manitseb meid pühakiri, enne kui päev õhtuks muutub, maksta oma võlad ja kohustused.

Aga rikkad omavad suure südame. Seda vähem kohutab neid pühakiri ja kirik, kelle pooldajad nad on. Tööliskond, alates Kommunistliku Manifesti ilmumisest, on selgusel, et parim töökaitse on parem Liquori moraalist ja töökohus sunnib rohkem arvestama kui varguseks kujutatud palga kinnipidamine ning maksmata jätmine.

Ühingu liige

Grigori Vasiljev

* 20. nov. 1899. a.

† 3. aug. 1938. a.

Narva Trükitöölise Ametiühing.

„TRÜKITÖÖLINE“

ilmub 10 korda aastas

Vastutav toimetaja: A. OFFENBACH.
Toimetus ja talitus Tallinn, Lühikejalg 6—2.
Telef. 482-66.

Järgmine number ilmub septembris
Käsitöölise saatmise tähtpäev järgmises numbris 15. september